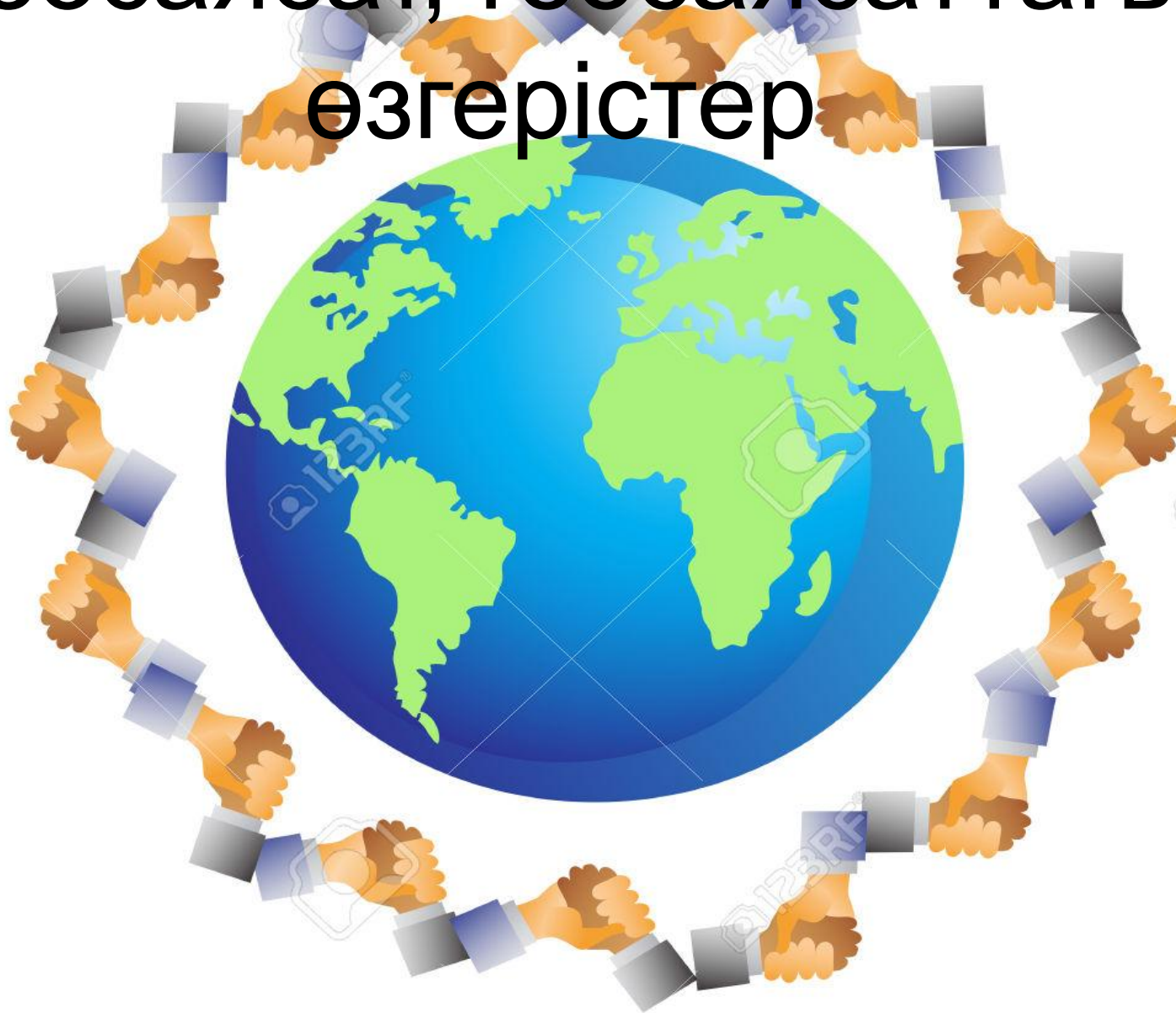

Геосаясат, геосаясаттағы өзгерістер

**Біз өзіміз қоршаған
ортаны қатты
өзгерткеніміз
соншалықты, енді біз
осы жаңа қоршаған
ортада өмір сүру үшін
біз өзімізді өзгертуіміз
керек.**

Норберт Винер
(1894 - 1964),
Америкалық математик,
кибернетика негізін салушы

**Осы сөйлем сіздерге қандай ой тастайды?
Осы айтқандарыңыздан қандай қорытынды жасауға
болады?**

Тақырып: Геосаясат, Геосаясаттағы өзгерістер

Оқу мақсаттары:

1. Үкіметаралық саяси қатынастар, геосаясат, геосаяси орны, саяси география, Үлкен сегіздік (G8), қоныс аударушы капитализм елдері, азиялық айдаһарлар, мұнай экспорттаушылар ұғымдары
2. Соңғы уақытта жүрген геосаясаттағы өзгерістер, оның ішінде елдер арасындағы бейбітшіліктің нығаюы

Геосаясат – бұл саяси ғылымдар теориясының

іргелі ұғымдарының бірі, ол мемлекеттердің

немесе мемлекеттер блоктарының аумақтық – кеңістікте орналасу ерекшелікті жағдайының

Негізінде локальдық, аймақтық, құрылықтық және жаһандық халықаралық үрдістерге нақты тарихи ықпал етудің формасы мен орнын сипаттайды.

Геосаясаттың тарихи қалыптасуы оның пәні мен анықтамасын зерттеулерге байланысты.

Геосаясат мақсаты –
мемлекеттің геостратегиясын жасау

- Термин « Геосаясат» терминіндегі префикс гео- (гректің де - Жер сөзінен шыққан) ол кеңістікте тұрған жерін білдіреді. « Геосаясат» ұғымының екінші бөлігі – саясат сөзі (гректің politike – мемлекетті басқару өнері мағынасын береді). Геосаясат мемлекеттің саясатында сөзсіз зерттеудің негізіне жататын географиялық, кеңістіктік – аумақтық аспектіні қарастырып қана қоймайды. Ол планетадағы өмірді (планетааралық және аймақтық көлемде), даму үрдістерін зерттейді өйткені оларға мемлекеттер, аймақтар және жалпы бүкіл әлем тартылған, олардың өмір сүру механизмдері, жалпы әлем қауымдастығы эволюциясының және әсіресе оның сегменттерінің (соның ішінде мемлекеттер) қозғаушы күштері, негізгі құрылымдары мен субъектілері қамтылған

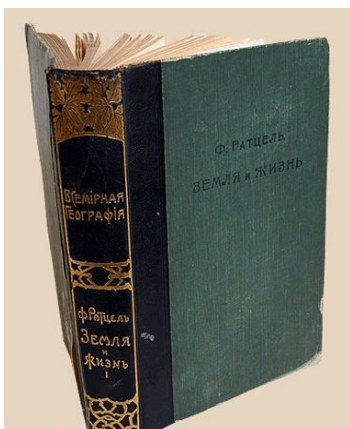
Геосаясаттың негізін қалаушылар

Рудольф Челлен (1864-1920)

1. «Геосаясат» терминін енгізген.
2. Оның айтуы бойынша мемлекеттің мықты болуы территориясы мен орналасқан жеріне тікелей байланысты, мемлекеттің гүлденуі сол мемлекеттің адамдарының қоршаған ортаға бейімделуіне байланысты дейді

ФРИДРИХ РАТЦЕЛЬ

Фридрих Ратцель (1844-1904) – неміс географы және этнолог, социолог; антропогеографияның және геосаясаттың негізін салушы

Ф.РАТЦЕЛЬ ОЙЛАРЫ

Халықтың тұрған топырағы мен территориясы оның тарихи дамуын анықтайды (*детерменизм теориясы*)

Мемлекеттің даму бағыты оның тұрған орнына тікелей байланысты

Мемлекет биологиялық ағза сияқты (туу, даму, жойылу) циклдардан өтеді

Мемлекеттің пайда болуы, территорияны басып алу, (экспансия) сосын қақтығыстар нәтижесінде жеңілу арқылы жойылу. барлық уақытта болған. Ол табиғат заңдылығы сияқты

Негізгі еңбектері

- «Антропогеография» (1882 г.)
- «Народоведение» (1885 г.)
- «Саяси география» (1897 г.)
- «Германия. Введение в изучение родины» (1898 г.)
- «Земля и жизнь» (1901 г.)

- **25 кітап және 518 статья**

Кеңістік туралы Ф. Ратцель көзқарасы

- Ратцель теориясының негізгі ойы:
*«мемлекетті топырағымен байланысты
тірі ағзаның кеңістігі ретінде түсіну
керек»;*
- Кеңістік – **геобиосфера** – халыққа өмірлік
энергия береді;
- Мемлекеттің маңызды параметрлері —
пішіні, орналасқан жері, шекарасы

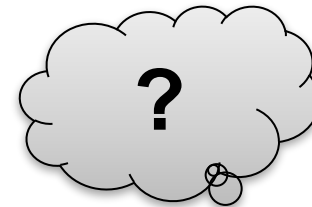
Басқа идеялары

- Мемлекеттің өсуі - жан – жақты даму;
- Сауда және соғыс – территорияны қалыптасуының екі формасы;
- Күшті держава әскери – теңіздің күштерін дамытады
- Мемлекеттің орналасуының тиімді тәсілі:
континент –теңіз
- Ратцель сонымен қатар неміс **экспансионизм** идеясының қолдаушысы – басқарудың **«кеңістіктегі технологиясы»**

« Ратцелсіз геосаясаттың дамуы мүмкін емес еді, себебі Челлен тек терминді айтқанмен оның барлық идеяларын дамытқан Ратцель болды. Сол себепті Ратцель геосаясаттың негізін қалаушы - атасы».

Отто Мауль, неміс геосаясатшысы

**Фридрих Ратцель –
геосаясат әкесі ...**

**бірақ бұл туралы өзі
де білмеді**

Геосаясат модельдері

Мемлекет дамуының 7 заңы

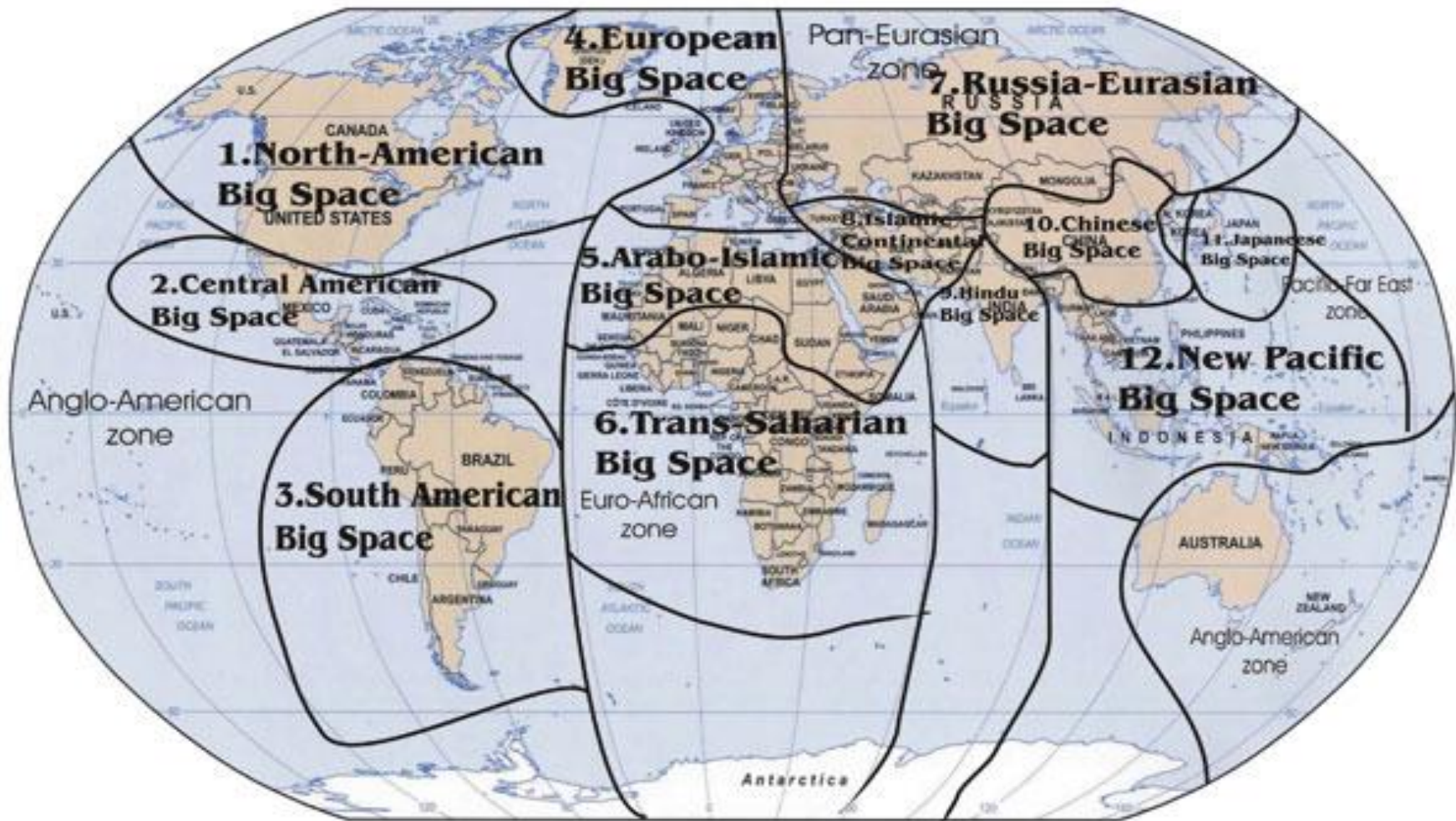
1. Мемлекет аясының дамуы оның мәдениетінің дамуымен байланысты.
(алғашқы өркениет елдері: Вавилон, Троя)
2. Мемлекеттің дамуы оның сауда, идея, басқа да өндірістік белгілерінің дамуымен сипатталады. (Англия, Франция)
3. Мемлекеттің дамуы мен территориясының кеңеюі кішкентай территорияларды жаулап немесе өз еріктерімен қосып алуы (Осман империясы)

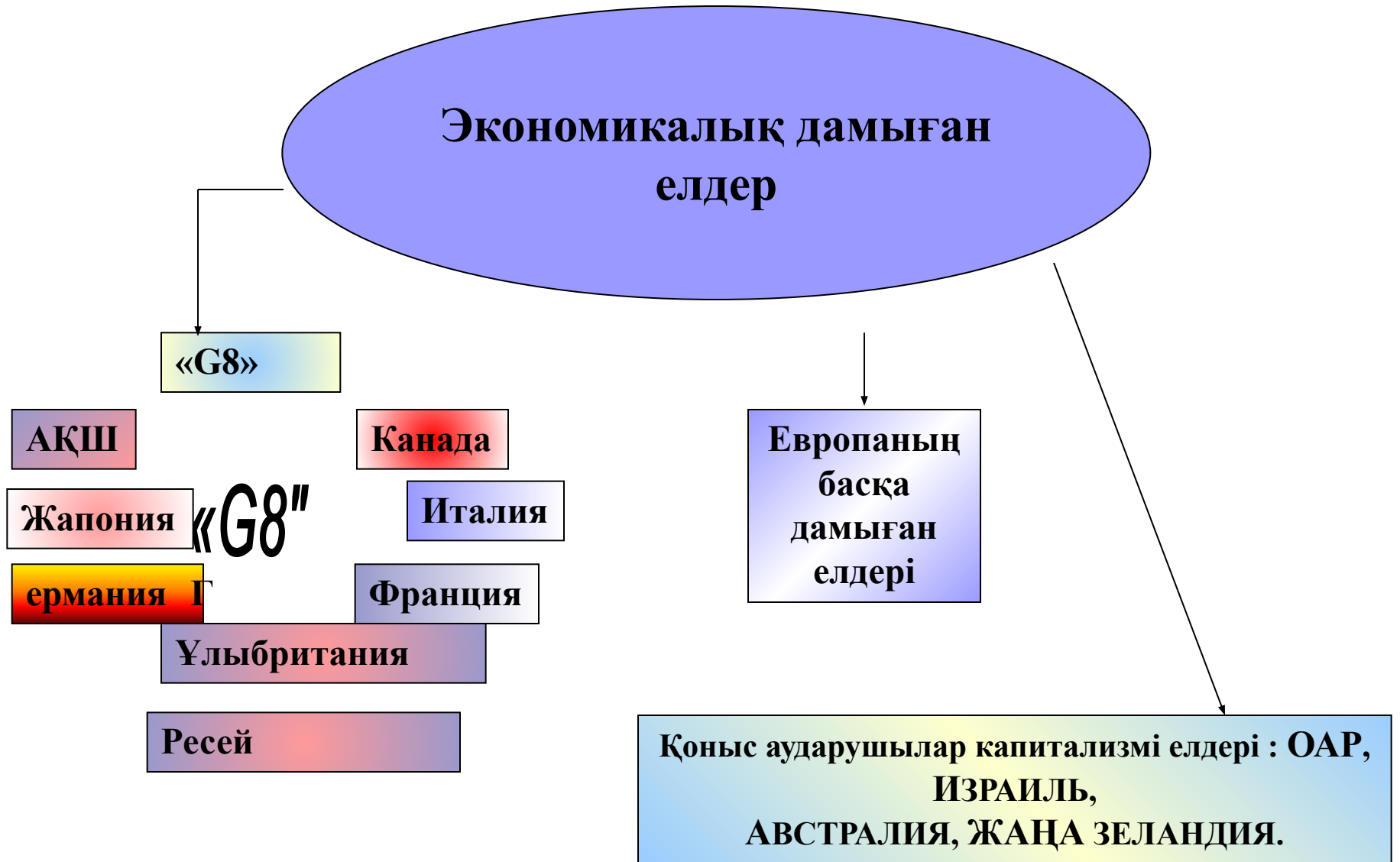
Қазіргі геосаяси модельдер

4. Шекара мен перифериялық территориялар мемлекеттің масштабы мен күштілігі мен әлсіздігін көрсетеді (Англия ,Испания метрополиялары)
5. Мемлекет өзінің дамуында аса ерекше құндылықтарға назар аударады немесе жаңа жерлердің игерілуі басталады (АҚШ)
6. Ескі жоғары өркениеттен енді перифериялық жаңа өркениетке көшу (Азия)
7. Жалпы барлық өркениеттің қосылуы

Геосаясаттағы аудандар

«G8»тобындағы елдер

1975 Құрылған. Францияның Рамбуйе қаласында

Алғашқы қатысушылар : Франция, Германия, Италия, Жапония, Ұлыбритания, АҚШ.

Кейін Канада 1976 жылы Пуэрто-Риконың Сан-Хуан қаласындағы саммитте, Ресей 1998 жылы Ұлыбританияның Бирмингемдегі саммитте

Дамушы елдер

Африканың елдері (ОАРдан басқа), Латын Америкасы және Азия (Жапония мен Израильден басқа)

Көшбасшы елдер

БРАЗИЛИЯ

МЕКСИКА

ҮНДИСТАН

ЖАҢА ИНДУСТРИАЛЬДЫ ЕЛДЕР «АЗИЯ АЙДАХАРЛАРЫ»

О.КОРЕЯ

ТАИЛАНД

МАЛАЙЗИЯ

СИНГАПУР

ИНДОНЕЗИЯ

МҰНАЙ ЭКСПОРТТАУШ ЕЛДЕР

САУД АРАВИЯ

БАЭ

ИРАН

КУВЕЙТ

КАТАР

ЛИВИЯ

ВЕНЕСУЭЛА

СОЦИАЛИСТІК ЕЛДЕР

КЫТАЙ (КНР)

ВЬЕТНАМ (СРВ)

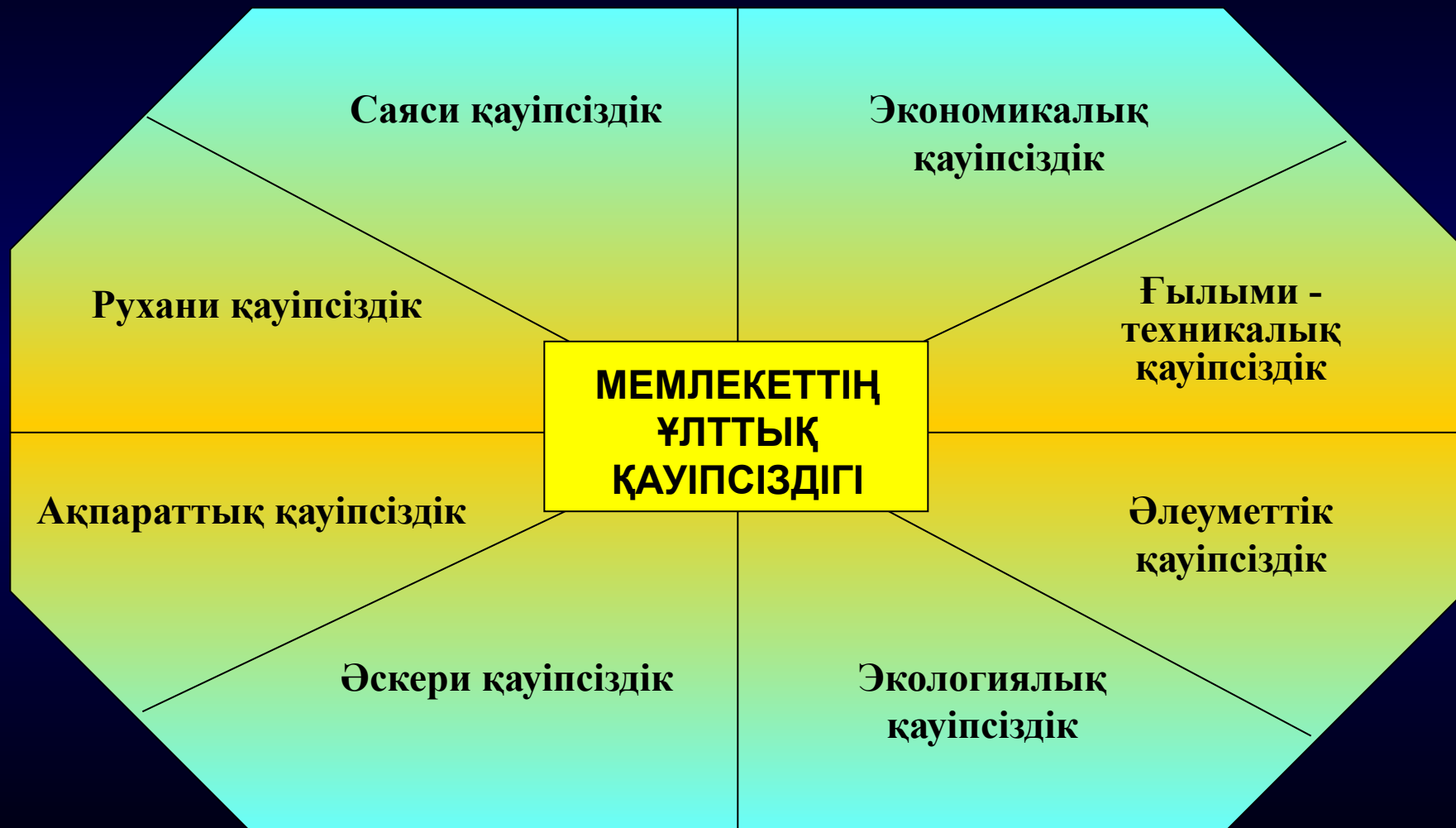
ЛАОС

КУБА

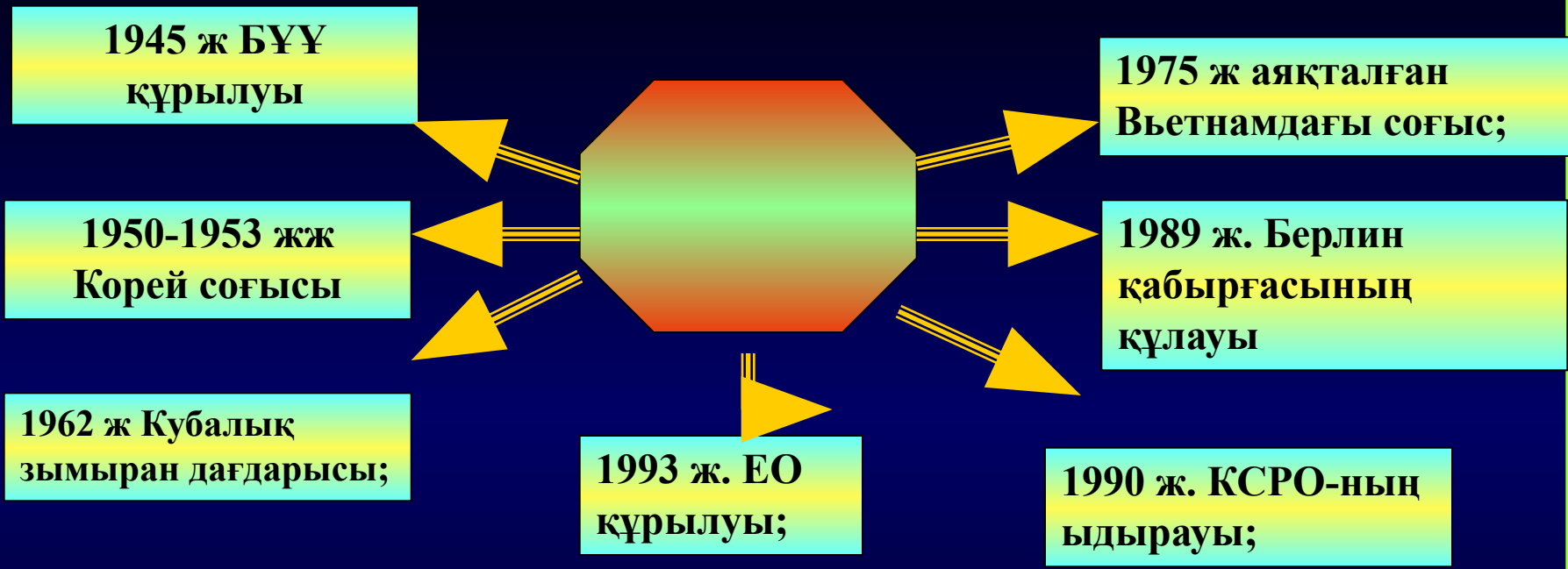
С.КОРЕЯ (КНДР)

МЕШЕУ ЕЛДЕР

МЕМЛЕКЕТТІК ҚАУІПСІЗДІК ТҮРЛЕРІ

1. геосаясаттағы өзгерістер, елдер арасындағы бейбітшіліктің нығаюы

Топтастыр

Геосаясат

Улкен сегіздік

Қоныс аударушы
капитализм елдері

Азия айдахарлары

Мұнай экспорттаушы
елдер

Жауаптары

Геосаясат

Ф.Ратцель
Р Челлен
Экспансионизм
Континент –теңіз
Территория
Кеңістік
Периферия
Өркениет

Үлкен сегіздік

АҚШ
Франция
Ұлыбритания
Германия
Ресей
Канада
Италия
Жапония

16 балл

Жауаптары

Азия айдахарлары

Индонезия
О,Корея
Тайланд
Сингапур
Малайзия

Мұнай экспорттаушы елдер

БАӘ
Сауд Арабиясы
Кувейт
Катар
Ливия
Венесуэла
Иран

Қоныс аударушы капитализм елдері

ОАР
Израиль
Жаңа Зеландия
Австралия

16 балл

Жалпы 32 балл

жетістік критерийі

- *анықтамаларды біледі*
- *Әр елдің қай топқа жататынын біледі*
- *Елдерді неге сол топқа жататынын айта алады*

«Жетті» 30-33 балл

«талпынды» 0-29 балл

Тарихи оқиғаларға анализ жасау

Жетістік критерийі:

□ Оқиға туралы толық мәлімет бере алды

□ Оқиға туралы өздері жақсы түсінген

□ Оқиға туралы қарама – қарсы топқа түсіндіріп бере алады

□ Оқиға туралы қарама – қарсы топтан көп мәлімет ала алды.

Стратегия

«Плюс, минус, қызықты»

